

ZUZANA PALOVIČ

GABRIELA BEREĞHAZYOVÁ

DAVID KEYS

SUPER SLOVÁČI

50 SLOVÁKOV, KTORÍ ZMENILI SVET
50 SLOVAKS WHO CHANGED THE WORLD

POLSKO/
POLAND

ČESKÁ REPUBLIKA/
CZECH REPUBLIC

RAKÚSKO / AUSTRIA

UKRAJINA/
UKRAINE

MAĎARSKO/
HUNGARY

TÁTO KNIHA PATRÍ
THIS BOOK BELONGS TO

LEGENDA

- 1 SVÄTOPLUK ???
- 2 ŠŤASTNÍ BRATIA / BROTHERS BRATISLAVA
- 3 MAJSTER PAVOL LEVOČA
- 4 ŠTEFAN KLEIN NITRA
- 5 JÁN JESSENIUS WROCŁAW, POLAND
- 6 ŠTEFAN BANIČ SMOLENICE
- 7 MATEJ BEL OČOVÁ
- 8 MILAN ŠIMEČKA NOVÝ BOHUMÍN, ČESKO
- 9 JURAJ JÁNOŠÍK TERCHOVÁ
- 10 JÁN POPLUHÁR BERNOLÁKOVO
- 11 ANDREJ HADÍK ŽITNÝ OSTROV
- 12 JÁN GOLIAN DOMBÓVÁR, MAĎARSKO / HUNGARY
- 13 PANNA CINKA GEMER
- 14 EDITA GRUBEROVÁ RAČA
- 15 MÓRIC BEŇOVSKÝ VRBOVÉ
- 16 EUGENE ČERNAN CHICAGO, USA
- 17 JÁN KOLLÁR MOŠOVCE
- 18 TOMÁŠ MASARYK SKALICA
- 19 ĽUDOVÍT ŠTÚR UHROVEC
- 20 ANTON SRHOLEC SKALICA
- 21 ANNA JURKOVIČOVÁ NOVÉ MESTO NAD VÁHOM
- 22 ADELA VINCZEOVÁ BRATISLAVA
- 23 PAVOL DOBŠINSKÝ SLAVOŠOVCE
- 24 MARTIN MARTINČEK LIPTOVSKÝ PETER
- 25 PAVOL ORSZÁGH HVIEZDOSLAV VYŠNÝ KUBÍN
- 26 PAVOL DEMITRA DUBNICA NAD VÁHOM
- 27 TERÉZIA ZUZANA VANSOVÁ ZVOLENSKÁ SLATINA
- 28 MARIKA GOMBITOVÁ TURANY NAD ONDAVOU
- 29 MÁRIA HENRIETA CHOTEKOVÁ DOLNÁ KRUPÁ
- 30 EMÍLIA VÁŠÁRYOVÁ HORNÁ ŠTUBŇA
- 31 MILAN RASTISLAV ŠTEFÁNIK KOŠARISKÁ
- 32 LADISLAV HUDEC BANSKÁ BYSTRICA
- 33 DUŠAN JURKOVIČ TURÁ LÚKA
- 34 ZUZANA ČAPUTOVÁ BRATISLAVA
- 35 MICHAL BOSÁK OKRÚHLE
- 36 ANTON ZAJAC BRATISLAVA
- 37 VLADIMÍR CLEMENTIS TISOVEC
- 38 MAREK HAMŠÍK BANSKÁ BYSTRICA
- 39 JOZEF GABČÍK RAJECKÉ TEPLICE
- 40 ALEXANDER DUBČEK UHROVEC
- 41 GERTA VRBOVÁ TRNAVA
- 42 PETRA VLHOVÁ LIPTOVSKÝ MIKULÁŠ
- 43 VLADIMÍR MEČIAR ZVOLEN
- 44 ĽUDMILA PAJDUŠÁKOVÁ RADOŠOVCE
- 45 MICHAELA MUSILOVÁ BRATISLAVA
- 46 GUSTÁV HUSÁK BRATISLAVA
- 47 JÁN KUCIAK ŠTIAVNIK
- 48 LADISLAV BIELIK LEVICE
- 49 ANASTASIA KUZMINA TYUMEN, SOVIET UNION
- 50 PETER SAGAN ŽILINA

SUPER **SLOVÁČI**

50 SLOVÁKOV, KTORÍ ZMENILI SVET
50 SLOVAKS WHO CHANGED THE WORLD

ZUZANA PALOVIČ

GABRIELA BEREHAZYOVA

DAVID KEYS

'SUPER SLOVÁCI/ SUPER SLOVAKS' © 2021

KONCEPT © ZUZANA PALOVIC, GABRIELA BEREGHÁZYOVÁ & DAVID KEYS, 2021
TEXT © ZUZANA PALOVIC, GABRIELA BEREGHÁZYOVÁ & DAVID KEYS, 2021
PREKLAD DO SLOVENSKEHO JAZYKA © GABRIELA BEREGHÁZYOVÁ, 2021
ILUSTRÁCIE © KLÁRA ŠTEFANOVIČOVÁ; DÁVID MARCIN; NATAŠA ŠTEFUNKOVÁ;
MASHA DAMBAEVA & LUCIA GREJTÁKOVÁ

EDITORI (ANGLICKÝ JAZYK) SARAH KEYS & NAOMI HUŽOVIČOVÁ
EDITOR (SLOVENSKÝ JAZYK): JANA SPEVÁKOVÁ
GRAFICKÁ ÚPRAVA: MÁRIA ŠKULTÉTY
OBÁLKA KNIHY: MÁRIA ŠKULTÉTY & KLÁRA ŠTEFANOVIČOVÁ

V SR VYDALO VYDAVATEĽSTVO GLOBAL SLOVAKIA V SPOLUPRÁCI S
VYDAVATEĽSTVOM EZOPO
TLAČ: POLYGRAFICKÉ CENTRUM, www.polygrafcentrum.sk
MEDZINÁRODNÉ VYDANIE HYBRID GLOBAL PUBLISHING
301 E 57TH STREET, 4TH FL, NEW YORK,
NY 10022 USA

PRVÉ VYDANIE
VŠETKY PRÁVA VYHRADENÉ.

NIJAKÁ ČASŤ TEJTO PUBLIKÁCIE SA NESMIE REPRODUKOVAŤ, UKLADAŤ DO
INFORMAČNÝCH SYSTÉMOV ANI ROZŠIROVAŤ AKÝMKOĽVEK SPÔSOBOM,
ČI UŽ ELEKTRONICKY, MECHANICKY, FOTOGRAFICKOU REPRODUKCIOU,
ALEBO INÝMI PROSTRIEDKAMI, BEZ PÍSOMNÉHO SÚHLASU MAJITEĽOV PRÁV.

VYTLAČENÉ V SLOVENSKEJ REPUBLIKE PRE SLOVENSKÝ TRH, V USA
A VEĽKEJ BRITÁNII PRE MEDZINÁRODNÝ TRH.

ISBN 978-1-7374054-0-5

KATALÓG KONGRESOVEJ KNIŽNICE
PRÍSTUP NA POŽIADANIE

WWW.GLOBALSLOVAKIA.COM

'SUPER SLOVÁCI/ SUPER SLOVAKS' © 2021

CONCEPT © ZUZANA PALOVIC, GABRIELA BEREGHAZYOVA & DAVID KEYS

TEXT © ZUZANA PALOVIC, GABRIELA BEREGHAZYOVA & DAVID KEYS

SLOVAK LANGUAGE TRANSLATION © GABRIELA BEREGHAZYOVA

ILLUSTRATIONS © KLARA STEFANOVICOVA; DAVID MARCIN; NATASA STEFUNKOVA;

MASHA DAMBAEVA & LUCIA GREJTAKOVA

COPY EDITOR (ENG): SARAH KEYS & NAOMI HUZOVICOVA

COPY EDITOR (SK): JANA SPEVAKOVA

BOOK GRAPHIC DESIGN: MARIA SKULTETY

FRONT AND BACK COVER DESIGN: MARIA SKULTETY & KLARA STEFANOVICOVA

FIRST PUBLISHED IN SLOVAKIA BY GLOBAL SLOVAKIA AND EZOPO IN 2021

PRINTED BY POLYGRAFICKÉ CENTRUM, www.polygrafcentrum.sk

ALL RIGHTS RESERVED

PUBLISHED INTERNATIONALLY BY HYBRID GLOBAL PUBLISHING

301 E 57TH STREET, 4TH FL, NEW YORK,

NY 10022 USA

NO PART OF THIS BOOK MAY BE REPRODUCED OR TRANSMITTED IN ANY FORM OR BY ANY MEANS ELECTRONIC OR MECHANICAL, INCLUDING PHOTOCOPYING, RECORDING OR BY ANY INFORMATION STORAGE AND RETRIEVAL SYSTEM, WITHOUT PERMISSION IN WRITING FORM FROM THE PUBLISHER. ZUZANA PALOVIC, GABRIELA BEREGHAZYOVA & DAVID KEYS HAVE ASSERTED THE RIGHT TO BE IDENTIFIED AS THE AUTHORS OF THIS WORK.

MANUFACTURED IN SLOVAKIA FOR THE SLOVAK MARKET, THE UNITED STATES OF AMERICA, OR IN THE UNITED KINGDOM WHEN DISTRIBUTED ELSEWHERE.

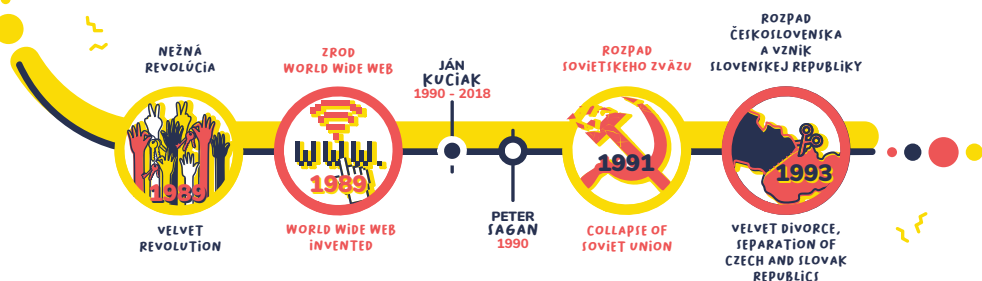
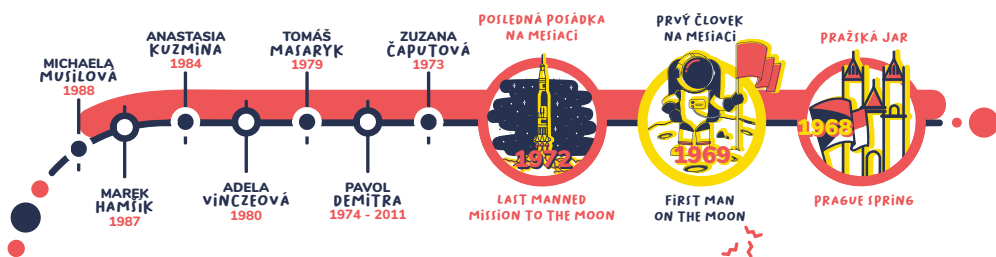
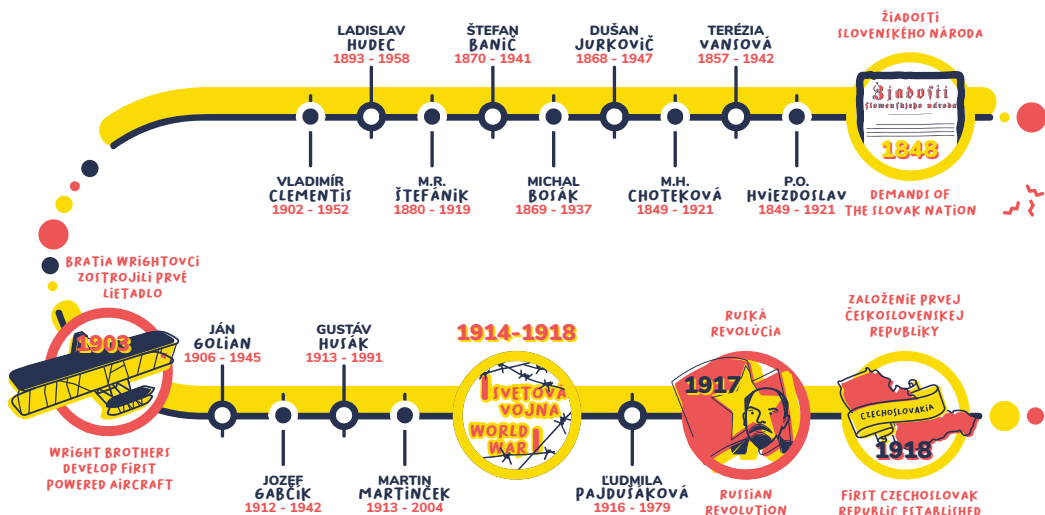
ISBN 978-1-7374054-0-5

LIBRARY OF CONGRESS CATALOGING-IN-PUBLICATION DATA

AVAILABLE UPON REQUEST

WWW.GLOBALSLOVAKIA.COM

ČASOVÁ OS TIMELINE

KOLUMBUS OBJAVIL AMERIKU
MARTIN LUTHER PROTESTUJE PROTI CIRKVI A PÁPEŽOVI

JÁN JESSENIUS
1566 - 1621

30
ROČNÁ VOJNA
YEARS WAR
1618 - 1648

JÁNOŠÍK
1688 - 1713

PANNA ČÍŇKA
1711 - 1772

MAJSTER PAVOL
1475 - 1540

COLUMBUS REACHES THE AMERICAS

MARTIN LUTHER BEGINS PROTEST AGAINST CATHOLIC CHURCH

MATEJ BEL
1684 - 1749

ANDREJ HADÍK
1710 - 1790

VLÁDA MARIE TERÉZIE

REIGN OF EMPRESS MARIA THERESA

ANNA JURKOVIČOVÁ
1824 - 1905

JÁN KOLLÁR
1793 - 1852

FRANCÚZSKA REVOLÚCIA

DEKLARÁCIA NEZÁVISLOSTI SPOJENÝCH ŠTÁTOV

7
ROČNÁ VOJNA
YEARS WAR
1756-63

MÓRIC BENOVIŠKÝ
1746 - 1786

PAVOL DOBŠÍŇSKÝ
1828 - 1885

ĽUDOVÍT ŠTÚR
1815 - 1856

FRENCH REVOLUTION

US DECLARATION OF INDEPENDENCE

ALEXANDER DUBČEK
1921 - 1992

ANTON SRHOLEC
1929 - 2016

EUGENE ČERNAN
1934 - 2017

LADISLAV BIELIK
1939 - 1984

II SVETOVÁ VOJNA
WORLD WAR II
1939-45

PRVÁ SLOVENSKÁ REPUBLIKA

EMÍLIA VÁŤARYOVÁ
1942

GERTA VRBOVÁ
1926 - 2020

MILAN ĽIMEČKA
1930 - 1990

JÁN POPLUHÁR
1935 - 2011

VLADIMÍR MEČIAR
1942

ČESKOSLOVAKIA VO FINÁLE MAJITROVŠTIEV SVETA VO FUTBALE

CZECHOSLOVAKIA REACHES THE FOOTBALL WORLD CUP FINAL

ANTON ZAJAC
1957

BRATIA ĽAŠTNÍ/ĽAŠTNÝ BROTHERS
1953/1956/1959

COMMUNIST DICTATORSHIP ESTABLISHED IN CZECHOSLOVAKIA

EDITA GRUBEROVÁ
1946

SLOVENSKÉ NÁRODNÉ POVSTANIE

SLOVAK NATIONAL UPRISING

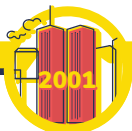
ATENTÁT NA REINHARDA HEYDRICHA

ASSASSINATION OF REINHARD HEYDRICH

PETRA VLHOVÁ
1995

9/11 TERORISTICKÝ ÚTOK NA USA

9/11 TERRORIST ATTACKS ON USA

PANDÉMIA COVID 19

COVID 19 PANDEMIC

CONTENTS

Obsah

na ÚVOD / INTRODUCTION	X
SVÄTOPLUK	2
ŠŤASTNÍ BRATIA / BROTHERS	8
MAJSTER PAVOL	12
ŠTEFAN KLEIN	16
JÁN JESSENIUS	20
ŠTEFAN BANIČ	26
MATEJ BEL	32
MILAN ŠIMEČKA	36
JURAJ JÁNOŠÍK	40
JÁN POPLUHÁR	46
ANDREJ HADÍK	50
JÁN GOLIAN	56
PANNA CINKA	62
EDITA GRUBEROVÁ	66
MÓRIC BEŇOVSKÝ	70
EUGENE ČERNAN	76
JÁN KOLLÁR	80
TOMÁŠ MASARYK	84
ĽUDOVÍT ŠTÚR	90
ANTON SRHOLEC	96

ANNA JURKOVIČOVÁ	102
ADELA VINCZEOVÁ	108
PAVOL DOBŠINSKÝ	112
MARTIN MARTINČEK	116
PAVOL ORSZÁGH HVIEZDOSLAV	122
PAVOL DEMITRA	126
TERÉZIA ZUZANA VANSOVÁ	132
MARIKA GOMBITOVÁ	138
MÁRIA HENRIETA CHOTEKOVÁ	142
EMÍLIA VÁŠÁRYOVÁ	148
MILAN RASTISLAV ŠTEFÁNIK	154
LADISLAV HUDEC	160
DUŠAN JURKOVIČ	166
ZUZANA ČAPUTOVÁ	170
MICHAL BOSÁK	174
ANTON ZAJAC	180
VLADIMÍR CLEMENTIS	184
MAREK HAMŠÍK	190
JOZEF GABČÍK	194
ALEXANDER DUBČEK	198
GERTA VRBOVÁ	202
PETRA VLHOVÁ	206
VLADIMÍR MEČIAR	210
LUDMILA PAJDUŠÁKOVÁ	216
MICHAELA MUSILOVÁ	220
GUSTÁV HUSÁK	224
JÁN KUCIAK	230
LADISLAV BIELIK	234
ANASTASIA KUZMINA	240
PETER SAGAN	246
 FINÁLNY SUPER SLOVÁK /THE FINAL SUPER SLOVAK	 250
na ZÁVER / CLOSING	252
AUTORI / AUTHORS	254

na ÚVOD

Kto sú to „Super Slováci“? Aké nezvyčajné skutky z nich spravili superhrdinov Slovenska?

V tejto knihe nájdeš inšpiratívne príbehy „Super Slovákov“, ktoré siahajú tisíc rokov do minulosti, do čias záhadného prvého slovanského štátu na svete – Veľkej Moravy a do vlády múdreho kráľa Svätopluka. Nájdeš v nej aj Slovákov, ktorí žijú v súčasnosti. Jednou takou hrdinkou je aj Zuzana Čaputová, ochrankyňa životného prostredia, z ktorej sa stala prvá prezidentka v dejinách Slovenska.

Prinášame aj príbehy odvážnych Slovákov, akými bol Jozef Gabčík či Gerta Vrbová, tvorivých Slovákov ako Anna Jurkovičová a Majster Pavol z Levoče, slovenských vedcov ako Michaela Musilová a Štefan Klein. Niektorí sú známi, iní nie. Určite poznáš Juraja Jánošíka, ale vieš kto bola Panna Cinka?

Nájdeš tu ale aj príbehy ľudí, ktorí sa správali tak zle, že si možno nezaslúžia, aby sme ich nazývali „Super Slovákmí“. Každý životopis sa končí otázkou, vďaka ktorej sa môžeš s kamarátmi či rodičmi zamyslieť nad tým, čo si sa dočítal.

Túto knihu napísal tím Slovákov a medzinárodných autorov, ktorí preskúmali kultúru Slovenska zvnútra i zvonku. Príbehy výnimočných Slovákov si môžeš prečítať v angličtine a v slovenčine a to preto, lebo bohaté dedičstvo Slovenska si zaslúži, aby ho poznali doma aj v zahraničí. Kniha ti pomôže zdokonaľiť svoje jazykové schopnosti. Dozvieš sa veľa o výnimočných Slovákoch minulosti i súčasnosti, a zároveň si precvičíš svoju angličtinu alebo slovenčinu.

Príbehy výnimočných Slovákov nám pripomínajú našu dávnu a obdivuhodnú históriu. Je toho toľko, na čo môžeme byť hrdí a čo možno právom oslavovať. Slovensko je skutočne výnimočná krajina a Slováci sú talentovaní, odvážni i vynaliezaví ľudia. Táto kniha potvrdzuje fakt, že či už človek pochádza z malej alebo veľkej krajiny, vždy má možnosť zmeniť svet k lepšiemu.

INTRODUCTION

Who are Super Slovaks? What extraordinary things have they achieved to become the superheroes of Slovakia?

In this book, you will find inspirational stories of Super Slovaks from as far back as the mysterious Great Moravia, the first Slavic state in the world ruled by wise King Svätopluk over one thousand years ago, right up to the dynamic present day with Zuzana Čaputová, the environmental activist turned first female President of Slovakia.

We bring you stories of brave Slovaks like Jozef Gabčík and Gerta Vrbová, of creative Slovaks like Anna Jurkovičová and Master Pavol of Levoča, and of scientific Slovaks like Michaela Musilová and Stefan Klein. Some of the Super Slovaks are well known, such as the bandit Juraj Jánošík, and some are not. Have you ever heard of the gifted musician Panna Cinka?

There are also stories of those who behaved so badly that you might not think they are very 'super'. Each biography is followed by a question for you to think about and explore with friends or parents.

This book has been written by a team of Slovak and international authors who explore Slovak culture from the inside-out and outside-in. The stories are both in Slovak and English so that Slovakia's heritage can be celebrated in Slovakia and around the world.

The bilingual text also makes the book a great tool to enhance your Slovak or English at the same time as learning about the greatest Slovaks of the past and present.

The stories of exceptional Slovaks remind us of our long and dramatic history. There is so much to be proud of and to celebrate – Slovakia truly is a remarkable country and Slovaks are a talented, courageous and inventive people. This book proves that whether you come from a big or small country, you too can change the world for the better.

SUPER SLOVÁČI

50 SLOVÁKOV, KTORÍ ZMENILI SVET
50 SLOVAKS WHO CHANGED THE WORLD

SvĀTOPLUK I.

...ZMENIL SVET TÝM, ŽE DOBRE PANOVAL PRVÉMU
SLOVANSKÉMU ŠTÁTU V EURÓPE

...CHANGED THE WORLD BY ESTABLISHING THE FIRST SLAVIC
STATE IN CENTRAL EUROPE

Svätopluk kedysi vládol Veľkej Morave, mocnej ríši, ktorá bola prvým slovanským štátom v strednej Európe. Svätopluk a jeho kráľovstvo patria do tej časti histórie, ktorú nazývame „obdobím temna“, pretože o nej vieme veľmi málo. Obdobie temna je ako skladačka, v ktorej chýba veľa kúskov. Zrúcaniny hradov, zopár listín a každodenných predmetov či mincí, ktoré sa z tých čias zachovali, nám napomáhajú spoznať, kto Svätopluk bol a ako vládol.

Pozostatky osídlenia, ktoré archeológovia našli na západnom Slovensku v obci Ducové, sú spomienkou na to, aká bola Veľká Morava kedysi mocná. Dômyselne prepracované nástroje a jemné šperky sú dôkazom vyspelej kultúry. Existujú aj listy a dokumenty z 9. storočia, ktoré potvrdzujú, že Svätopluk vládol veľkej krajine siahajúcej od súčasného Poľska až po Maďarsko. Územie dnešného Slovenska bolo súčasťou Veľkej Moravy, a tak Svätopluka niekedy nazývame „kráľom starých Slovákov“.

K Svätoplukovi sa viaže známa povesť, ktorá sa už dlho traduje z pokolenia na pokolenie.

V roku 894, keď bol Svätopluk na smrteľnej posteli, dal si zavolať svojich trocha synov a zviazal dokopy tri prúty. Zväzok podal synom a povedal im, aby ho zlomili. Všetci traja to skúsili, ale hoci sa akokoľvek snažili, prúty zlomiť nedokázali.

Svätopluk potom prúty rozviazal a každému synovi dal jeden. Znova im povedal, aby ich skúsili zlomiť a tentokrát sa im to poľahky podarilo. Svätopluk vo svojej múdrosti synom vysvetlil, že ak má kráľovstvo odolať nepriateľom, musia držať pokope. „Spolu ste silní, ale ak sa rozdelíte, protivník vás ľahko porazí.“

Mladí muži, bohužiaľ, otca neposlúchli a Veľkú Moravu zastihli ťažké časy. Traja bratia sa neustále hádali a intrigovali namiesto toho, aby si navzájom pomáhali. Ich spor oslabil kráľovstvo, ktoré napokon podľahlo nájazdom nepriateľov a vymizlo z mapy. Územie Slovenska sa stalo súčasťou Uhorska.

SKÚS SPLNIŤ ÚLOHU, KTORÚ DAL
SVÄTOPLUK SVOJIM SYNOV. ZVIAŽ
DOKOPY TRI KONÁRE A SKÚS ICH
ZLOMIŤ. AK SA TI TO NEPODARÍ,
ROZVIAŽ ICH A POKÚS SA ZLOMIŤ
KAŽDÝ KONÁR SAMOSTATNE.
AKÉ POUČENIE VYPLÝVA Z TAKEJTO
ÚLOHY?